

Kutseühinguline ajakiri

Riigiteenijate häälkändja

Tellimise hind:

Aastas postiga . . . Kr. 2—
Poolaastas . . . . . „ 1.—

Ilmub 1—2 korda kuus

Tellimisi võetakse vastu igas raudteejaamas, riigi- ja omavalitsuseteenijate organ'satsioonides ja kõigis postkontorites ja lehe talituses.
Toimetus ja talitus: Tallinna, Kopli tän. 7-a. Telef. — Balti keskjaam 3-57

Kuulutuste hinnad:

10 senti m/m., veeru laiuses.
Tekstis 50 prots. kallim.

Eesti raudteelaste Reskühingu väljaanne.

Nr. 2

3. märtsil 1933 a.

X aastakäik

Üürid alla!

Tuhandete palgateenijate võimas meelevaldus.

Üleriiklik palgateenijate palgavõitluse aktsioonitoimikond korraldas pühapäeval 26. veebr. s. a. Tallinnas kino „Olympia“ ruumes meelevalduse elukalliduse vähendamise kasuks. Kuigi tähendatud ruumid on suurimad Tallinnas ja üle paarituhande inimese mahutavad, ei suutnud nad siiski vastu võtta kõiki meelevaldusest osa võtta soovijaid palgateenijaid, nii et suured hulgad sunnitud olid ukse eest tagasi pöörduma.

Pearõhk meelevaldusel langes korterite üüride alandamise ja üldse meil valitsevate korteriolude valgustamise küsimusele. Esimesena kõneles sel teemil riigikoguliige *M. Martna*, kes näitas, kuidas meil kogu omariikluse kestel on puudunud sihikindel korteripoliitika, mida ka imeks pole panna, kuna meil mõõduandvad poliitilised tegelased seisukohal asuvad, et korteriolude parandamiseks linnades pole vaja midagi teha, sest rahvas pidavat ära valguma linnast maale. Nime tab ühena selliseist poliitikuist praegust riigivanemat *K. Pätsu*.

Siiski pole korterite ehitamine ega ka korteripoliitika hoopis seisma jäänud. Kui meil 1. apr. 1926. a. oli Tallinnas üldse 36.016 korterit ümmarguselt 53.000 toaga, siis 1. jaanuaril 1932. a. oli korterite arv tõusnud 41.316 ja tubade arv neis 69 tuhandele. Praegusel momendil arvab kõneleja Tallinnas umbes 43.000 korterit olevat. Ei saa siiski konstateerida, et ühes korterite arvu tõusuga oleksid ka paranevad korteriolud üldiselt. Ei, ühetoaliste korterite arv on tõusnud samas proport-

sioonis, kui üldine korterite arv. Nii oli tubade arv ühe korteri kohta 1926. a. — 1,61, 1929. a. — 1,62 ja 1932. a. — 1,67.

Meie korteriolude iseloomustamiseks toob kõneleja võrdluse Zürich'i korterioludega. Zürich'is on mõni aeg tagasi nimelt otsusele jõutud, et sealsed korteriolud parandamist nõuavad, kuna selguriud, et seal tervelt 90 inimest elavat kortereis, kus tuleb toa kohta 4—5 inimest. Zürich'is on sealjuures 205.000 elanikku. Tallinnas aga elab 126.000 elanikust 47.000 kortereis, kus tuleb keskmiselt ühe toa kohta 4—6 inimest, mõnes korteris aga kuni 20 inimest. 1922. a. rahvalugemise andmeil elas Tallinnas 64.427 inimest kortereis, kus tuli toa kohta 3 ja rohkem inimest. Niisuguseid korteriolusid ei saa enam inimlikeks nimetada.

Tallinna linna statistikabüroo on kogunud andmeid tühjade korterite kohta, milledest selgub, et meil on praegu 1.770 tühja korterit, mis korterite üldarvust moodustab umbes 3,9%. Kõneleja arvates oleks selline tühjade korterite arv normaaloludes päris normaalne. Meil pole aga lugu nii. 1926. a. andmeil oli meil 44.477 iseseisvat leibkonda 36.000 korteri kohta. Nii puudus iseseisev korter üle 8.000 leibkonnal. Sellest ajast on Tallinna elanike arv tõusnud umbes 10.000 inimese võrra, mis on umbes 3.000 leibkonda. Seega on meil ümmarguselt 43.000 korteri kohta Tallinnas üle 47.000 iseseisva leibkonna, ehk teiste sõnadega puudub oma korter üle 4.000 leibkonnal, kuigi üle 1.700 korteri tühjad seisavad.

See asjaolu tõendab ainult ühte, nimelt seda, et rahval raha puudub iseseisva korteri pidamiseks, et majanduslik viletsus sunnib inimesi elama kokku kuhjatult mitu leibkonda ühises kööktoas, keldris, pööninguil.

Edasi toob kõneleja tsitaate L.-Euroopa tähtsamate sotsiaalpoliitikute arvamistest viletsate korteriolude mõjust rahva tervishoiule, tema moraalsele tasapinnale — kuritegevuse tõusule jne. Näitab kuidas L.-Euroopas on püütud korteriolusid parandada, eriti Viinis, kus 1923. a. saadik on kogukonna poolt üksipäini juure ehitatud 60.000—70.000 korterit ja mitte selliseid kööktube, nagu meil, vaid vähemalt 2 tuba, köök, vann ja kõrvalruumid igas. Lisaks sellele on veel enamikus majadest laste sõimed jne., kuhu vanemad oma lapsed kodust eemal viibimise puhul vilunud kasvatajate hooleks võivad jätta.

Kõneleja lõpetab sellega, et manitseb koosolijaid mitte uskuma, nagu võiks meil valitsevat viletsust kaotada praegu kavatsatavate põhiseaduse muutmistega, halvemaks tegemistega; see olevat eksitus ning avaldab lootust, et palgateenijad nende eksijate seas ei viibi.

Teisena käsitab üüride küsimust *V. Rutnik*, kes väidab, et palgateenija väljaminekuist on tähtsamad toitlus, riietus ja korter. Löviosa neist neelab meil aga korter. Kogutud andmeil (üle 2.000 korteri kohta) on meil keskmine korterüür Tallinnas:

Kööktõas pörandapinna ruutsülla kohta 3,80 kr.

1-toal. köögiga korteris pörandapinna ruutsülla kohta 3,60 kr.

2-toal. köögiga korteris pörandapinna ruutsülla kohta 3,40 kr.

Pea samasugused tulemused on andnud üürnike seltsi ja Tallinna linnavalit-

suse poolt toimetatud uurimused. Nii peavad andmed tööle vastama. Need andmed tõendavad, et mida väiksemad on korterid ja mida vähem neis mõnusus, seda kõrgem on üürihind põrandapinna üksusele. Kesktelli läbi on aga üür Tallinnas 4—6 ruutsüdalistelt korteritelt 18—20—25 kr. kuus.

Edasi näitab kõneleja, kuidas sellele üürile kuidagi ei vasta palgateenijate sissetulekud. Töölise keskmine palk on 20—30—60 kr. kuus, riigi- ja omavalitsuseteenijail 60—70 kr., hädaabitöölisel 20 kr. ümber. Nii kulub korteri üüri peale palgateenijail keskmiselt üks kolmandik kuni pool palgast.

Mujal Eesti linnades on korterid märksa odavamad. Näit. maksab 2-toal. köögiga korter (6 kuni 8 ruutsülda) Valgas kesklinnas 6—8 kr. kuus, 1-toal. köögiga korter (5 ruutsülda) aga 4 kr. kuus; aguleis on hind veelgi odavam.

Narvas südalinnas, kus vesi ja elekter korteris, maksab 1—2-toalise korteri põrandapinna ruutsüld 1,30 kr., aguleis aga ca 90 senti. Pärnus ja Viljandis kesklinnas maksab 2-toal. köögiga korteris põrandap. ruutsüld 1,20 kuni 1,60 kr., aguleis — 0,80—1,00 kr. Tartus maksab kesklinnas 2-toal. köögiga korter 1,75 kuni 2,25 kr. põrandap. ruutsüld. Kõik see tõendab, et meil teistes linnades üürid on 40—70% madalamad kui Tallinnas.

Samasugune on lugu ka Lääne-Euroopas, kus keskmiseks normaalseks korteriüüri osatühtsuseks palgateenija väljaminekuis arvatakse 15%. Võrreldes Tallinnas maksetud tekstiiltöölise palku ja korteriüüri ühe samasuguste palkade ja korteriüüridega välismaal, leiame, et korteriüüriks kulub tekstiiltöölisel kuus:

Saksamaal . . .	23 tunni töötasu.
Čehhoslovakkias . . .	20 „ „
Austrias . . .	17 „ „
Inglismaal . . .	25 „ „
Rootsis . . .	27 „ „
Tallinnas aga . . .	100 „ „

Nii on Tallinna üürid 4—5 korda kõrgemad kui L-Euroopas.

Et neid üüre tasuda, on töölised sunnitud toitluskulusid kärpima, nälgima. Tallinna agulite tänavail liikuivad kahvatuud, verevaesed näod tõendavad seda kõige paremini.

Majaomanike väide, et kõrged üürid olevat põhjustatud kõrgeist maksudest ei pea paika, nagu seda näitab võrdlus teistes linnades, kus üürid odavamad, maksetavate maksudega.

Igal 2.400 kr. üürilt maksab majaomanik:

Tallinnas linnale . . .	140 kr.,
Tartus „ . . .	230 „
Viljandis „ . . .	180 „
Valgas „ . . .	216 „

Riigile maksetav kinnisvaramaks on igalpool 15% linnale maksetavast maksust.

Nii on Tallinnas maksud just kõige madalamad. Laenuprotsendid on aga ühekõrgused igalpool.

Enne maailmasõda loeti normaalseks sissetulekuks majast, kui see andis 8% bruttotulu sinna mahutatud kapitali pealt; nüüd ulatab see tulu aga 16%-le, s. t. — on kahekordne. Majaomanikud on harjunud palju ja ruttu teenima; maja taheatakse tasa teenida 3—4 aastaga. Ja ei ole loota, et nad sellest loobuksid. Riik peab siin vahele astuma, üürid normeerima. *Kui valitsusel oli julgus palku vähendada, siis peab tal ka julgus olema majaomanikke korrale kutsuda!*

Aktiivseid mõtteid arvates tuleks sundnormeerimisele võtta kõik korterid, mille põrandapind kuni 15 ruutsülda

(ümmarg. 70 ruutmeetrit). Kuid üüre ei saa normeerida mehaaniliselt, teatud protsendi võrra neid alandades. See oleks kahjulik neile palgalistele, kelle korterite üürid seni eriti ebaloomul. kõrged, samuti ka neile majaomanikele, kes vabatahtlikult juba üüre alandanud. Sellepärast tulevad üürid normeerida välja minnes põrandapinna üksusel. Aktiivseid mõtteid arvates peaks üüri ülemmääraks olema 2 kr. põrandapinna ruutsüdal. See on mõeldud niisugustelt korteritelt, kus vesi ja elekter korteris ja kõrgus mitte alla 2,65 meetri. Puudub mõni neist mõnususist, siis peab üür vastavalt madalam olema. Keldrikortereis elamine peaks üldse ära keelata. Seni kui see korteripuudusel aga võimalik pole, tuleks neis üüri ülemmääraks määrata 1 kr. ruutsüdal, kui neis vesi ja elekter. Puuduvad viimased, siis peaks üür jällegi madalam olema.

Loomulikult peaksid riik ja omavalitsused oma majades samuti üürid alla laskma.

Edasi tuleks ära kaotada üüride ettemaksu kohustus ning seisma panna korterist väljatõstmise üüri mittemaksmise tõttu, kui selle põhjuseks tööpuudus.

Lõpuks peaksid riik ja omavalitsused asuma omalt poolt juure soetama eeskujulikke väike- ja keskkortereid.

Nende nõudmiste läbiviimiseks tuleb kõigil palgateenijail ühineda loosungi juure: üürid alla!

Kolmandana valgustab elumaksumuse langenud palkadele kohandamise küsimust J. Pipar, näidates, kuidas valitsus siin küllalt resolutsioone samme ei astu, kuidas hindadekomissar tegeleb kõrvaliste piisajadega samal ajal, kui esmajärguliseid tarbeained hinnas tõusevad, kuigi maailmaturul tooresainete hinnad, veokulud jne. suuresti alanevad, samuti ka tööpalgad vähenevad. Miks see nii, seda on osalt paljastanud viimasel ajal avalikuks tehtud suured kuritarvitused ja varjamised suurtööstusis. Niisugusele liikavõtmisele Eestis tuleb piir panna.

Raudteelaste Keskühingu esimees J. Rukki omas ettekandes käsitas palgavõitluse tänapäevaküsimusi. Kui selgus, et nii riik kui eraettevõtjad nägid kriisi välitumise ainukest abinõu palkade kärpimises, siis ei jäänud palgateenijail üle muud, kui selle vastu võitlemiseks üks ühine väerind luua. Seda tehtigi ja unustades kõik senised omavahelised arusaamatused ja lahkelid mõõdunud sügisel moodustati kõigi palgateenijate ühine palgavõitluse aktiivseid mõtteid, kes erakondadest ei sõltu, kes kaitseb ainult palgateenijate huvisid. Selle aktiivseid mõtteid energiline väljaastumine palgateenijate huvide eest sundis teinud ringkondi tema vastu sõjakäiku alustama „Päevalehe“ kaudu, kus püütakse aktiivseid mõtteid tegevust

palgateenijate silmis diskrediteerida, palgateenijaid omavahel lõhestada jne. Kuid palgateenijad peavad aru saama, kust siin tuul puhub. Meie kõige suuremaiks vaenlasiks on omavahelised lahkelid ja neist peame hoiduma. Ühise väerinna moodustamine, selle kindlustamine on meie palgavõitluse tänapäeva suurimaks ülesandeks.

Edasi kõneleja näitab, et ühekülgse palkade vähendamisega ei suudeta majanduskriisi kõrvaldada, sest see vähendab rahva ostujõudu, mis omakorda vähendab tootmist, kõgu majanduslikku ringkäiku, mille lõpptagajärjeks on jällegi uute palgavõitluste vajadus. Välismaadel, näit. Saksamaal, ka Lätiski, on sellest juba aru saama hakatud. Ka meil tuleb seda arusaamist püüda levitada.

Meie tööstus on 10 a. jooksul teeninud puhastkasu keskmiselt 2 miljardit senti aastas. Kuhu on see raha jäänud? See on läinud luksusahtidesse, välismaa pankadesse jne., mitte aga Eesti rahvamajandusse! Selge on, et asi iseendast ei parane. Ainult palgateenijate võimsad organisatsioonid, kutseühingud võivad meid siin aidata, sellepärast on meie esimeseks ülesandeks oma tugevad kutseühingud luua!

L. Metslang näitab, kuidas meie kutseorganisatsioonid tugevaks teha. Selleks peavad kõigepealt kõik palgateenijad kutseorganisatsioonidesse, ametiühingusse astuma. Ei saa oma huvisid kaitsta igaüks üksikult. Need ametiühingud peavad omavahel ühinema ja mitte ükski rahvuslikult vaid rahvusvaheliselt, nagu seda on teinud meie vastased — tööandjadki.

Kuid vähe on üksi organisatsioonide loomisest ja nende liikmeks astumisest. Tuleb luua organisatsioonidele ka vajalik majanduslik tegutsemise alus. Ilma selleta pole ükski organisatsioon võitlusvõimeline. Selle majandusliku aluse loomise abinõuks on ainuüksi liikmemaks; ei kaubandustööstuskoda, ei mingi teine tööandjate koondis ei tule seda meile kinkima. Meie ise oma veeringutega peame selle aluse looma.

Kui lõpuks on veel sõna võtnud Lutheri vabriku töölisvanem Koppelman ja postiteenijate keskuhingu esindaja J. Kallman, asutakse esitatud resolutsioonide hääletamisele. Kõik resolutsioonid, millestesse lühidalt kokku võetud kõik kõnelejad poolt ette toodud nõudmised, kiidetakse koosolijate poolt ühel häälel heaks, samuti nagu mürisevate kiiduavaldustega varem olid heaks kiidetud kõik kõnelejad ettekanded.

Loodame, et see võimas meelevaldus sunnib tõsiselt tähelepanu pöörama palgateenijate kisedavalt raskele seisukorrale neid ringkondi, kellest on olnud siin kergenduste loomine, s. t. rahvaesindust ja valitsust. Nendel on nüüd sõna.

Riigiteenijate õiguste fikseerimisest põhiseaduses.

On see hädavajalik?

Maailmarekord seaduste muutmises on kindlasti eestlaste päralt. Oleme nende muutmise-seaduste ja muutmise-seaduse muutmise-seaduste seipsemises juba niisuguse virtuooslikkuseni jõudnud, et veel enne kui seadus jõuaks maksma hakata, temale juba muutmise-seadusi seipsetakse. Ainult üks seadus on seni veel muutmata jäänud — põhiseadus nimelt — ja see ei anna teatud ringkondadele kuidagi

rahu. Kui ükski seadus pole osutunud küllalt kindlaks, et seda mitte oma huvide kohaselt muuta, kuidas võib siis seda põhiseaduselegi lubada! Ja nii siis rünnatakse nüüd põhiseadust juba mitmendat aastat igaihe poolt, kes aga varesjalgu paberile vedada või jumalast antud laia suud pruukida oskab, vaatamata sellele, et rahvas kord juba küllalt selge vastuse andis, et tema niisugust mängu ei poolda.

Pole siis ime, et see taud ka mõnele riigiteenijate ringkondadele näeb külge hakanud olevat. Nii näit. propageeritakse „Postiteenijate Häälkandjas“ juba korduvalt mõtet, et riigiteenijad peaksid nõudma oma õiguste fikseerimist põhiseaduses, kusjuures näiteks tunakse Saksa riigi põhiseadus, milles ametnike põhiõigused ära märgitud. Kuigi Keskliit ja teised keskkorraldajad — niipalju kui nende ridade kirjutajate teada — selles küsimuses eitavale seisukohale on asunud, on küsimus riigiteenijate hulgas siiski liikuma pandud ja mõnelegi ei näi selle eitava seisukoha põhjused küllalt selged olevat. Lubatagu sellepärast mõned selgitavad read selle kohta.

Kõigepealt olgu tähendatud, et põhimõtteliselt kellelgi midagi selle vastu ei või olla, kui meie põhiõigused põhiseaduses fikseeritud oleksid. Küsimus on vaid selles, kas sellest mingit tulu oodata võib, kas see läbiviidav ja kuivõrt praegune moment taktiliselt selle nõudmiseks kohane.

Meie arvates ei maksaks väga suuri lootusi sellele panna, nagu oleks riigiteenijail nende õiguste põhiseaduses fikseerimisest suurt tulu oodata. Möödunud aegade kogemused nii meil kui mujal on küllalt selgesti näidanud, et mitte mingisugused abstraktsed normid olgu need siis põhiseaduslikud või mitte, pole need, mis määravad riigiteenijate, samuti ka teiste rahvakihtide õigusliku seisukorra, vaid ainult see, kuivõrt nad ise end poliitilises elus maksma suudavad panna, kuivõrt nad endast moodustavad jõu, millega on sunnitud arvestama teised samasugusteks jõuüksusteks koondunud rahvakihtid.

Eks tõenda ju kõige lähem minevik seda meile küllalt selgesti. Kui ei suudetud otsekohe riigikogu kaudu maksma panna teatud rahvakihtide poolt nõutud seadusandlike akte, siis tehti seda ometigi valitsuse määrustega, mis kahtlemata põhiseaduse vastane. Nii ei kaitsenud meid põhiseadus antud juhul sugugi. Ja kas pole meie põhiseadust tarbekorral küllalt rikutud. Seesama „Postit. Häälkandja“ number toob ju ise väga ilusa näite sellest, kuidas rikutakse põhiseaduse § 38. sellega, et hindadekomissar, kes on Vabariigi Valitsuse poolt nimetatud ametis, ometigi edasi püsib riigikogu liikmena, kuigi põhisead. tähendatud paragrahv väga selgesti ütleb, et riigikogu liikmed, väljaarvatud vab. valits. liikmete abid, — ja seda hindadekomissar ei ole — ei või olla valitsuse ega tema asutuste poolt nimetatud ametites. Ja kas pole põhiseaduse § 7. pidevalt rikutud? Ning lõpuks, kas pole suur osa, kui mitte enamus, riigiteenijaid kogu Eesti riigi kestusel pidanud elama seisukorras, kus põhiseaduse II peatükis kindlustatud kodanike põhiõigused suuresti kitsendatud, nimelt kaitseseisukorra piirides?

Missugused kindlustused oleksid meil, et riigiteenijate põhiõigustega, kui nad põhiseaduses fikseeritud oleksid olnudki, sedasama poleks sündinud? Ja kas on Saksa vabariigi põhiseadus, mida ikka näiteks tuuakse, kuigi märgatavalt ametnike nende õiguste rikkumise eest kaitsnud? Jälgides saksa riigiteenijate kutseorganisatsioonide häälkandjaid, seda küll ütelda ei saa. Kui tarvis on olnud, siis on jõuliselt tugevamate rahvakihtide tahtmised ikka maksma pandud, olgu siis kas põhiseaduse muutmiseks vajaliku enamusega või lihtsalt põhiseadust tarviliku „elastsusega“ seletades, s. t. rikkudes. Kuidas see sündinib, see ei tohiks teadmata olla ka „Postit. Häälk.“ kirjutise autorile, sest tema näib tuttav olevat Dr. W.

Schröder'i teosega „Die verfassungsmäßige Garantie der Institution des Berufsbeamtenentums“ (Professionaalametnikkonna institutsiooni põhiseaduslik garantiit). Kuid Dr. W. Schröder on just üks neid õigusteoreetikuid, kes püüavad tühiseks, tegelikult väärtusetuks seletada ametnikele põhiseadusega kindlustatud õigusi ja seda teeb ta ka nimetatud raamatus. Nimelt on Saksa vabariigi põhiseaduse art. 129. garanteeritud seni omandatud ametnike õigused (die wohlerworbenen Beamtenrechte). Seda põhiseaduse eeskirja on nii ametnike organisats. kui ka valitsusvõimud nii seletanud, et sellega on kindlustatud kõik ametniku subjektiivsed õigused, mis järelduvad ametivahekorra, kui nad kord seadusepärast omandatud on. Niipea aga, kui tekkis tarvidus ametnike palkade, pensionide jne. vähendamiseks, s. t. nende kord seadusepärast omandatud subjektiivsete õiguste muutmiseks, mis järelikult võis sündida ainult põhiseaduse muutmiseks tarviliku riigipäeva enamusega (koos vähemalt ⅔ riigipäeva seadusl. koosseisust ja neist vähemalt ⅓ seaduseelnõu poolt), selle enamuse saavutamine aga korda ei läinud; ilmusid kohe välja õigusteandlased, prof. C. Schmitt'iga eesotsas, kes asusid seletama, et põhisead. art. 129. sugugi pole kindlustatud ametnike subjektiivsed õigused, vaid ainult professionaalametnikkonna institutsioon, s. t. et üksiku ametniku õiguste muutmiseks pole mingit põhiseaduslikku takistust; põhiseaduse art. 129. kaitseb ainult professionaalametnikkonna kui niisuguse säilimist. Sinna samasse peresse kuulub ka Dr. W. Schröder ja sedasama seisukohta kaitseb ja süvendab ta ka kõnesolevas raamatus.

Nii näeme, et ka kõige ilusamad põhiseaduslikud kindlustused iseenast ei kaitse kedagi. Neid osatakse alati vajalikest „seletada“ või ka lihtsalt ignoreerida, nagu see hiljem Saksamaalgi tegelikult sündis ja praegugi igapäev edasi sündib. Mis aitab praegu saksa ametnikele see, et nad põhiseaduse järgi pole mitte mõne erakonna vaid üldsuse teenijad, kui nad ometigi sunnitud on praegu võimulolevate poliitiliste voolude — erakondade — poliitikat ajama. Kui nad seda ei taha, siis saadetakse nad lihtsalt pensionile või lastakse puhkusele (vallandada neid ei saa, sest seal on ametnikud teenistusse määratud eluks ajaks), nagu see praegu sadade viisi kõrgemate ametnikega sündib ja nende asemele määratakse aktiivsed erakonnategelased, kes ometigi oma esimeseks ülesandeks peavad erakonna sihtide taotlemise. Nii näeme, et paljas põhiseadus kedagi ei kaitse, kui puudub

jõud, mis sunniks seda põhiseadust respekteerima.

Siiski, nagu juba ülemaal tähendatav, ei oleks põhimõtteliselt kellelgi midagi selle vastu, kui riigiteenijate õigused põhiseaduses märgitud oleksid. Nad vähemalt annaksid moraalise toe ja relva nende õiguste eest võitlemiseks. Sellepärast oleks ju võinud katsuda nõuda nende fikseerimist põhiseaduse muutmise seaduse eelnõus, kui oleksid olnud väiksemadki väljavaated selle nõudmise läbimineks. Kahjuks ei maksa meil selles küsimuses endale mingisuguseid illusioone luua. Praegu valitseb ajajärk, kus peame püüdma küünite-hammastega kaitseda neidki väheseid õigusi, mis meil praegu olemas. Naivne oleks loota mingisuguste uute, veel vähem põhiseaduslikkude kindlustuste makspanekut. Tuletame vaid meele, kuidas „seletatakse“ riigiteenistuse seadust, missugust distsiplinaarseadustikku kavatsetakse maksma panna jne. Siia tuleb meil rakendada kogu jõud ja energia, mitte aga end mingisugustest pettepillidest kõrvale kiskuda, killustada lasta!

Lõppeks pole tähtsusetu ka taktiline seisukoht. Tuleb täiesti õigus anda Keskliidule, et meil ka siis tuleks eitavalt suhtuda kavatsatud põhiseaduse muutmisele, kui seal riigiteenijate häälte püüdmiseks oleksidki mõnesugused riigiteenijate põhiõigused ette nähtud. Sest tegelikult ei anna need, nagu nägime, midagi, küll aga aitaksid vast meie häältega läbi viia muudatusi, mis meie riiklikule elule mitte kasuks ei tule. Ei saa ainult jätta imestust avaldamata, et Keskliit seda hädahoitu on näinud üksi presidendi dekreedioõiguses. See seisukoht pole riigiteenijate-vääriline. Kui kavatsatud muudatused meie riigile kui tervikule kasuks võiksid tulla, siis tuleks riigiteenijail nende poolt hääletada ka siis, kui neis ettenähtud dekreedioõiguse palgateenijail, nende seas ka riigiteenijail, palkade vähendamise mõttes kardetav võiks olla. Tegelikult pole ta küll sugugi kardetavam, kui praegune seisukord, mis meid ka dekreetide käest ei suutnud päästa. Asi on aga nii, et kavatsatud põhiseaduse muudatused pole arvestatud meie riigi kui terviku kasuks, vaid rahva ja tema esinduse võimu piiramiseks selleks, et suurendada ühe teatud rahvakihi mõju ja võimu. See aga riigile kui tervikule pikapeale kasuks tulla ei saa ja sellepärast ei saa ega tohi ükski riiklikult mõtleja kodanik — ja riigiteenijad peavad seda olema esimeses järjekorras — nende muudatuste poolt hääletada.

Demokraat.

Riigiteenija!

„Päevalehe“ boikott jätkub!

Ära osta „Päevalehte“!

Ära kuuluta „Päevalehes“!

Mitte ühtki palgateenija senti „Päevalehe“ toetamiseks!

Distsiplinaar- ja kriminaalõiguse vahekorra.

Prof. N. M. Korkunovi vaateid.

(Järg.)

Kriminaal- ja distsiplinaar karistuste ühendamise fakt üksipäini teeb võimatuks näha neis ühe ja sama kriminaalvastutuse kõrgemat ja madalamat kuju. Kui riigiteenija ühe ja sama süüteo eest võib kanda nii kriminaalset kui ka distsiplinaarset vastutust, siis on selge, et siin vahe ei ole mitte ainult selles, kelle ees ja kuidas vastutada, vaid vastutuse enese oomadustes.

Samuti tõendab just riigiteenijate distsiplinaarvastutus kõige paremini, et võimata on eraldada krim. ja distsipl. vastutust ainult erinevate subjektide kaudu, kes teostavad üht ja sama kriminaal karistavat võimu. Mitte kuski riigiteenijate distsipl. vastutus pole organiseeritud ametnikkonna enese kui erilise professionaalse korporatsiooni võimuvaldusena. Vastupidi, igalpool vastutab ametnik distsiplinaarselt mitte oma kaasteenijate, mitte ametnike seisuse, vaid riigivõimu organite ees. Distsipl. võimu teostavad asutused pole ametnike seisuse, kui riigist eraldatud terviku, vaid riigi organid.

Lõpuks ei saa jätta tähele panemata kriminaalse õiguse mõistmise ja teenistusseliku distsiplini juriidilise iseloomu erinevust. Kriminaal karistamise funktsioon pole mitte üks riigi õigus, vaid ka kohustus. Riigi organid üks ei või, vaid ka peavad karistama kriminaal kurjategijaid. Ei tee nad seda, langevad nad ise karistuse alla. Karistamine sünnib mitte üks riigi enese, vaid kogu rahva elu huvides. Teenistusseliku distsiplini ülesandeks on aga hoolitseda ainult riigivõimu enda organite korraliku tegutsemise eest ja sellepärast distsiplinaar võimu teostamine on neile ainult õiguseks, mitte aga kohustuseks. Sellepärast kriminaalseadustiku projekt päris õieti ei sisalda karistavat sanktsiooni distsiplinaar võimu teostamata eest.

See kõik tõendab meile, et distsiplinaarvastutuse samastamine kriminaalvastutusega ekslik on.

Kuid distsiplinaarvastutust püütakse siduda mitte üks kriminaal-, vaid ka tsiviil- ja administratiivvastutusega.

Esimesed katsed sellise distsiplinaarvastutuse teooria püstitamiseks esinevad Saksamaal mõõdunud sajandi kolmekümnendail aastail.

Nii A. G. Heffter leiab, et mitte iga kannatus, mis ühiskondliku võimu poolt kannitatakse kodanikule tema teguviisi eest, pole karistus. Karistuseks juriidilises mõttes on ainult kannatus, mis ühiskonna rahuldamiseks (zur öffentlichen Genugtuung) määratakse kohtuniku poolt kuriteoks tunnustatud teo eest. Karistamisvõimu kõrval aga võib riigile kuuluda veel eriliste kasvatavate ja parandavate abinõude käsitlemine, kui isiku kasvatamine ja parandamine kuulub riigi ülesannetesse, või kui eriline vabatahtlik alistamine riiki selleks õigustab. Väliselt need abinõud võivad sarnaneda tõelistele karistustele, siiski täielikult nende iseloomu omandamata.

Distsiplinaarsed abinõud erinevad karistustist nii oma aluse kui vormi poolest. Nad ei eelda kuritegu, vaid ainult korra vastasust või ekstsessi (liialdust, üle piiri minekut) ja nad ei pea rahuldama ühiskonda, vaid ainult kindlustama ja alalhoidma tarvilikku korda riigiteenistuses.

Sellepärast peab Heffter distsiplinaar süttegedu asetamist kriminaalõigusesse ekslikuks.

Distsiplinaarsed abinõud jaotab Heffter kahte liiki: parandavad või madalamad (märkused, noomitused, rahatrahvid, arest, ajutine ametist tagandamine) ja puhastavad või kõrgemad (madalamasse ametiastmesse paigutamine ja teenistusest tagandamine). Esimeste aluseks on teenistuslik hierarhia; nende teostamine on puht administratiivne küsimus, aga mitte kohtu asi. Kõrgemate distsiplin. abinõude käsitlemist administratiivvõimudele võib aga lubada ainult seal, kus ametnikkude vabastamine on jäetud täielikult valitsuse äranägemise (heksarvamine) hoolde. Kui aga tunnustada ametnike õigust nende ametite peale, siis puhastava distsiplini teostamine pole admin., vaid kohtuvõimude asi. Ametis alandamine ja temast vabastamine, mis on seotud teenistustasu kaotamisega, riivavad nii oluliselt erahuvisid, et neid võib määrata ainult kohus ja nimelt tsiviil kohus, sest tegemist on kui mitte lepingu, siis igal juhul bona fide loodud quasi lepinguga ja see on *causa civilis*.

Kaasaegses literatuuris lähtub samadelt distsipl. ja tsiviilvastutuse suguluse seisukohalt Laband. Tema arvates „vaatamata kriminaal- ja distsiplinaarõiguse vahel valitsevale suurele välisele sarnasusele, kuna mõlemad teostatakse karistamise kaudu, võib distsiplinaarõiguse mõistet selgitada võrreldes teda mitte kriminaal- vaid tsiviilõigusega. See mõiste (distsiplinaarõiguse mõiste) seletub lepingulis-kohustusvahekordade võrdlusele võimuvahetustega. Selle juures on otsustava tähtsusega see, et teenistuskohustuse rikkumise distsiplinaarsed tagajärjed ei põhjene riigi avalikõiguslikul karistamisvõimul, vaid tema peremehe võimul oma teenijate üle (Dienstherrlichkeit), võimuvahetustel riigi ja teenija vahel. Distsiplinaar karistused pole karistused kriminaalõiguse mõttes, vaid abinõud alistamise ja korra alalhoiduks teenistussuhetega ja teenistuskohustuste

täitmise kindlustamiseks. Lepingulistest vahekordades igal asjaosalisel on õigus tõsta teiste vastu nõudmist lepingu täitmiseks või kahjude tasumiseks, mis on tekkinud lepingu mittetäitmisest või mittekorralikust täitmisest. Teenistuse või võimuvahetustes asendab nõudmise käsk, hagi — surve. Distsiplinaarvõim ongi selle surve teostamise õigus. See õigus maksis keskajal vassallide ja ministriaalide suhtes; see maksis kuni viimase ajani sunnismaisnikkude (krepost-nõje) ja teenrite suhtes; ta maksab ka praegu vanemate ja õpetajate võimuna, laevakapteni võimuna meeskonna üle; ta maksab maa- ja mereväes. Selles õiguses peitub ka riigil tema teenijate üle oleva distsiplinaarvõimu olemus; see on abinõu teenistuskohustuste täitmisele sundimiseks.

Riigil pole selleks tarvis nõudmisega esineda kohtute ees, kuna ta esineb teenijate suhtes mitte neile võrdsena (ühedõiguslikuna), vaid nende üle valitsejana. Tsiiviilnõue ei võikski talle mingit kasu tuua, kuna kahju, mis tekib teenistuskohustuse mittetäitmisest, ainult harva on rahaliselt hinnatav... Teisest küljest on riigil ainult distsiplinaarvõim; tal puudub õigus kohtulikult nõuda oma teenijalt, et need oma kohuseid täidaks.

Nii asendab distsiplinaarvastutus tsiviil-, mitte kriminaalvastutuse. *Ne bis in idem* põhimõte pole rikutud, kui distsiplinaar karistust kohaldatakse ühes kriminaal karistusega, kuid oleks rikutud, kui riik distsiplinaarvõimu kõrval omaks veel õiguse nõuda teenistuskohustuste täitmist. Distsiplinaar karistused on piiratud teenistussuhetega põhineva võimu raamides ja neil pole midagi ühist kriminaal karistusega; ainult juhuslikult kuuluvad neisse mõlemasse rahatrahvid... Edasi pole n. n. distsiplinaarsüütegude koosseis sama mis kuritegudel: pole võimalik koostada distsiplinaarsüütegude loetelu (nimestikku). Iga teadlik teenistuskohustuse rikkumine on distsiplinaarsüütegu, või õigemini — võib välja kutsuda teenistusseliku ülemuse reaktsiooni temale kuuluva distsiplinaarvõimu kaudu. Lõpuks on distsiplinaarvõimu teostamine riigi õigus, mitte kohustus, niisama kui nõudmisõiguse teostamine on õigus, aga mitte kohustus.“ (Järgneb.)

Märkmeid 1933/34. a. eelarvest.

Käesoleva kuu alguses esitas vabariigi valitsus riigikogule riigi tulude ja kulude eelarve-ettepaneku 1933/34. majandusaastaks. Riigiteenija saatus majanduslikult on kõige lähemalt seotud riigi eelarvega, sellepärast küsib loomulikult iga riigiteenija, mis toob siis see eelarve meile? Lühidalt vastates — mitte midagi rõõmustavat. Uusi otsekoheseid palgakärpimisi seal küll ette nähtud pole, kuid ka senise koorma kergendamiseks ei anna see eelarve lootusi.

Kriisiaja saavutusena on see eelarve kõige suurema kärpimise osaliseks saanud võrreldes varemaste aastate eelarvetega. Tasa kaalu on ta viidud ümmarguselt 62 miljonile kroonile (61.941.892 kr.), mis on vähem 1932/33. a. algeelarvest ümmarguselt 20,3 milj. kr. ehk 24,7% ja 1931/32. a. eelarve täitmise aruandest 16,8 milj. kr. ehk 21,4% võrra. Siinjuures peab aga märkima, et tähendatud summa ei peegelda sugugi riigi tulude-kulude tegelikku summat, vaid viimane on märksa

suurem. Viimase asjaolu põhjuseks on igasugu fondid, mille läbikäigud eelarvest puuduvad ja milledest näit. tööpuuduse vastu võitlemise fond üks miljoni tesse kroonidesse ulatab.

Kui nüüd jälgida, missugusel alal eelarve kõige suuremaid kärpimisi on kannatanud, siis näeme, et selleks on personaalkulud.

Teenistustasudeks on eelarves ette nähtud 27,2 milj. kr., mis vähem 1932/33. a. eelarvest 2,9 milj. kr. ehk 9,7% võrra. Kui meie seda summat aga võrdleme 1930/31. a. teenistustasude tegelikult väljaantud summaga, mis oli 32,9 milj. kr., siis näeme, et vähenemine sellest saadik on olnud ümmarguselt 5,7 milj. kr. ehk 17,2%. Peame aga jälle tähendama, et tegelikult vähenemine on suurem, sest 1931. a. aprillikuust peale arvatakse riigiteenijate palgast maha veel 2% pensionikapitali heaks, mis aga teenistustasu paragrahvi (§ 1) all arvesse võtmata.

Lõviosa teenistustasude vähenemisest kuulub kahtlemata palkade vähenemise arvele ja ainult väiksema osa põhjustajaks võib olla koosseisude vähenemine; osalt ka „mitmesuguste tasude“ (§ 1 lit. d), nagu näit. kilomeetirahade, ajutiste töötajate krediitide, ületunnitööde tasude jne. vähendamine.

Riigiteenijaid tabanud kärpimised ei peegeldu aga sugugi veel kõik teenistustasude paragrahvis. Suuresti on kärbitud ka ametsoitude tasusid, vähendades nii päevarahade määrasid (v. eelm. „Side“ nr.), kui ka piirates õigust sõita kõrge-
mas (II) klassis.

Kõvasti on vähenenud ka riigiteenijate toetuseks määratud krediidid, mis koosnevad lasteabirahadest ja arstiabiiks antavaist summadest, kusjuures vähenemine langeb peamiselt arstiabi arvele, milleks ette on nähtud kõigest 369.814 kr. eelmise aasta 458.944 kr. vastu.

Seletuskirjas tähendatakse küll, et selle vähenemise põhjuseks on olnud tagasihoidlik arstiabi tarvitamine, kuna osa kuludest langeb riigiteenija enda kanda, kuid see väide lubab endale põhjalikult vastu vaielda. Haiguskindlustuse kulu-dest langeb riigiteenijate eneste kanda keskmiselt kuni 60% ja peaaegu sellisama protsendi võrra on tagasi läinud ka riigi kulud. See tähendab aga seda, et märgatavat tagasihoidlikkust arstiabi tarvitamises konstateerida ei saa, vaatamata sellele, et riigiteenijail enestel kulu-dest suurem osa kanda tuleb ning et sellepärast omaaegne jutt arstiabi hialdustest ise üks suur hialdus oli. Teisest küljest on aga kindel, et nüüd mõnigi kord arstiabi tarvitamisega viivitatakse, mis aga

rahvatervishoidlikust küljest hädaohtlik ja lõppude-lõpuks ka riigile kallimaks võib kujuneda, kui õigeaegne abiotsimine, kuigi see täielikult riigi kululeks sündinud. Kindel on igatahes, et haiguskindlustuse küsimuse korraldamine uuesti päevakorrade võtta ja riigiteenijate vähen-
datud tasude kohaselt lahendada tuleb.

Lasteabirahadeks määratud summad on vähenenud 1932/33. a. eelarvega võrreldes ümmarguselt 17,4 tuhande krooni ehk 1,5% võrra, mis nähtavasti tuleb panna koosseisude vähendamise arvele.

Lõpuks on tunduvalt vähendatud ka riigiteenijate varustuseks määratud krediite, milleks on ette nähtud üldse 341.173 kr. 1932/33. a. eelarves ettenähtud 391.002 kr. asemel, mis tähendab vähenemist 12,7% võrra. Lõviosa vähenemisest langeb teedeministeeriumi arvele. Eelarvele on juure lisatud ka tabel, millest näha riigiteenijate ja riigilt palka saavate õpetajate üldarv ja jagunemine teenistus-
alade järgi. Sellest nähtub, et eelarvesse on võetud üldse 18974 määralist ja 5777 ülemääralist, kokku 24751 riigilt palka saavat isikut, kuna eelmisel aastal oli nende arv 25.810, seega vähenemine 1059 isikut.

Kui me vaatame isikute arvu üksikute teenistus-
alade järgi, siis näeme, et riigi ettevõtteis — raudtee, posti ja metsade alal — on teenistuses 8.763 inimest ehk üle ühe kolmandiku; õpetajaid (kaasa arvatud kõrgemad õppeasutused) on 4.731 ja kaitsevaelasi peaaegu sama palju — 4.797. Politsei ja piirivalve alal on teenistuses 2.444 isikut. Kokku teenib niimetatud aladel üle 20.000 inimese või 80% riigilt palka saavate isikute arvust.

Veduriteenijate kutsehaigused.

Raudteerongide kiirus ja veovõimsus kasvavad alatasa. Veduriteenijatele esitatakse järjest suuremaid nõudmisi, kuna aga samal ajal koosseise püütakse vähen-
dada.

Vedurijuhid ja -kütjad peavad omi raskaid kohustusi täitma alalise äärmiselt pingutatud tähelepanelikkusega. Selle läbi kannatab nende kehaline seisukord, eriti aga süida. Juba ammu on juhitud raudteevalitsuste tähelepanu sellele. Kuid vort suur hädaoht liikumise julgeolekule võib tekkida veduriteenijate tervisliku seisukorra alalise halvendamise tagajärjel. Tänapäev sureb Saksa raudteedel üks kolmandik veduriteenijaid südamerabanduse või mõne muu südamehaiguse tagajärjel. Sanitaarnõunik Dr. Weissmann tegi kindlaks, et temale alluvas ringkonnas 10% kogu veduriteenijaskonnast südamehaiged olid. Seda arvesse võttes korraldati professor Dr. Munki poolt, Berliini ülikooli professorite kaasabil, uurimisi veduriteenijate inures ilmnevate südamehaiguste kohta. Sel puhul tehti kindlaks järgmised asjaolud.

Vastustest uurimise alla võetud veduriteenijatele esitatud küsimusile selgub, et sõidu ajal veduriteenijail nõuetav äärmiselt pingutatud tähelepanelikkus ja suur vastutustunne domineerivad mõjutab veduriteenijate tunde- ja mõtte-
teel ja esitab suuri nõudmisi erkude vastupanuvõimele. Õnnetujuhtumite puhul äritusest haaratud veduriteenijate juures ilmnevad esimesed südamehaiguste tundemärgid. Pärast juhtumeid veel suurema pingutusega tööle asunud meeskonna juures ilmnevad peagi unepuudus, närvilikkus ja südame seisukorra halvenemine. Äärmiselt halvasti

mõjuvad teenistuse ebareeglipärasused, nimelt ebareeglipärased päeva- ja ööte-
nistuse vahetused, mis takistavad korral-
likku puhkust. Sageli tuleb ette, et täna ei ole võimalik päeva ajal, homme jälle öösel korralikult välja puhata ja teenis-
tuses olles ainult suure närvidepingutu-
suga suudetakse magama jäämist vältida. Tuleb samuti silmas pida, et veduri-
meeskonnad suures palavuses töötavad (58 kraadi C pea kõrgusel), mis oma-
korda kahtlulikul mõjutab südame- ja hingamistegevust. Kõik need asjaolud nõuavad suurt ergukava alalist pingutust ja selle tagajärjel tekivadki moodsapääse-
mata südamehaigused.

Professor Munk uuris 1929—1931. a. 2146 veduriteenija surma põhjuseid, kusjuures selgus, et südamerabanduse ja teiste südamehaiguste arvele tuli kanda 1931. aastal 36%, 1930 — 34,3% ja 1929. a. — 35%. Teisteks surmapõhjus-
teks 1931. aastal olid sisemised haigused — 12,5%, kõhu- ja sooltehaigused 12,3%, vähja ja muude paisete haigused 11,7%, kopsude ja hingamisorganite haigused — 7,2%, peaaegu rabandus — 6,8%, õnnetu-
juhtumid — 4,8%, närvi- ja vaimuhaigu-
sed — 2,4%, veresoonte lupjamine — 2,4%, suhkruhaigus — 1,4%, eneseta-
mine — 1,4%, külmetamine — 1% ja tapmised 0,1%.

Nagu eelpooltoodud näha, suri kõige suurem protsent veduriteenijaid südame-
rabandusse ja teistesse südamehaigus-
tesse. Väärrib äramärkimist, et Saksa meessoost rahvastikust ainult 16% hari-
likult sureb südamehaigustesse. On aru-
saadav, et veduriteenistusse võetakse ainult täiesti terveid mehi ja selletõttu

haiguste tekkimise põhjuseks võib kind-
lasti arvata veduriteenijate teenistuse rasket iseloomu.

1929—1931. aasta jooksul uurimise alla võetud pensionile lastud 2673 veduri-
teenijast arvati pensionärideks südame-
haiguste tagajärjel 1929. aastal 10,1%,
1930. a. — 8,1% ja 1931. aastal — 9,0%.
Teisteks pensionile laskmise põhjusteks olid 1931. aastal: üldine vanaduse nõrkus — 18,8%, teenija oma soov 18,4%, tee-
nistuse vanaduse piirini jõudmine — 11,5%, ergukavahaigused — 11,1%, näge-
mise ja kuulmise nõrkus — 7,4%, kõhu,
soolte ja maksahaigused — 5,6%, külme-
tamine ja jooksvahaigus — 5,2%, õnnetu-
juhtumid — 3,4%, veresoonte lupjamine — 3,0%, kopsude ja hingamisorganite
haigused — 1,9%, värvide eraldamise
võime kaotamine — 1,8% ja muud haigu-
sed (jalgade nõrkus, suhkruhaigus, kram-
bid, halvatus j.n.e.) — 2,9%.

Ka siin paistab silma südame- ja
närvihaiguste tagajärjel pensionile lastud
veduriteenijate kõrge protsent.

Suures ulatuses ja hoolikalt toimetatud
uurimuste tagajärjel on südamehaiguste
eriala arstid jõudnud otsusele, et südame-
haigusi veduriteenijate juures tuleb
võtta kui kutsehaigusi. (Technopathie —
haigus, mis tekitatud teatava töö eriliste
tingimustega.) Seda arvesse võttes peab
I. T. F. tarvilikuks omalt poolt selle küsi-
muse kohta uurimusi toimetada ja pöörab
kõikide temaga liitunud ühingute poole,
paludes anda vastused järgmistele küsi-
mustele eraldi vedurijuhtide ja eraldi
kütjate kohta:

1. Kas on Teie organisatsiooni või Teie
raudteevalitsuse arvamise järele veduri-
teenijate juures ilmnevad südamehaigu-
sed nende teenijate kutsehaigused? Mil-
lega põhjendate seda arvamist?

2. Missuunuseid teisi haigusi peate Teie
veduriteenijate kutsehaigusteks ja mis
põhjal?

3. Kas Teie raudteevalitsused üldse
tunnistavad kutsehaigusi?

4. Kas Teie sotsiaalseadusandlus tun-
neb veduriteenijate kutsehaigusi ja mis-
suguseid?

5. Kas on Teil andmeid, milledest oleks
näha, et teatavad haigused vastuväide-
mata tuleks arvata kutsehaiguste hulka?

Distiplinaarseadustik „liigub“.

Möödunud aasta augustis, kui Distip-
linaarseadustiku kava uuesti päevakorrade
tõusis, palusid riigiteenijate organisatio-
nid hra kohtu- ja siseministri, et ta kor-
ralduse teeks selle eelnõu ümbertõotami-
seks nende poolt kirjalikult esitatud põ-
himõtete kohaselt, korraldades enne seda
riigiteenijate esindajate osavõtul nõupi-
damise, et seal üksikasjalikumalt nende
põhimõtete üle mõtteid vahetada ja püüda
kokkulepet leida. Viimase sooviga oli ka
hra minister nõus ja selle tagajärjel kut-
sutigi nüüd riigiteenijate organisatio-
nide esindajad veebruari keskpaiga koh-
tu- ja siseminist. kodifikatsiooniosakonda
„nõupidamisele“. Kahjuks ei tulnud aga
seekord nõupidamisest midagi välja, kuna
kodifikats.-osak. liikmed millegipärast
seni veel polnud saanud tutvuda riigitee-
nijate ettepanekutega ega nende kohta
seisukohta võtta. Sellepärast seekordne
nõupidamine kujunes ainult lühikeseks
mõtetevahetuseks distiplinaarasjade allu-
vuse küsimuses ilma et mingit siduvat ot-
sust oleks tehtud. Arvatavasti tuleb küsi-
mus lähemas tulevikus uuesti päevakor-
rale.

Ülevaade raudteelaste Keskühingu tegevusest.

1. Veebruarikuu alul saabus Keskühingusse kiri Tehniliste jõudude kutseühingu juhatuselt, milles tõstetakse ülesse küsimus parema korra sisseseadmiseks ülemuse ja alluvate vahel tekkinud konfliktide lahendamise puhul. Tehniliste jõudude kutseühingu arvates tuleks kiire korras välja töötada ja teedeministri kaudu Vabariigi Valitsusele kinnitamiseks esitada „Riigiraudteede ülemuse ja teenijate vahel tekkinud ametalaliste tüliküsimuste lahendamise määrus“.

Selle määruse maksmapanekuga kaotatakse ebaõiglane kord, kus igasuguseid konflikte lahendab kas ülemus ise või ainult administratsiooni esindajaist koosnevad komisjonid, mistõttu nende otsused kujunevad ühekülgeiseks ja alluv ametnik jäetakse pahatihti kaitseta. Määruste kohaselt peaksid tüliküsimusi lahendama erilised komisjonid, milledest võtaksid osa ka teenijate esindajad. Keskühing astus samme määruste väljatöötamiseks ja nende elluviimise võimaluste selgitamiseks.

2. Kontorijõudude kutseühing saatis Keskühingule raudtee pealao materjali jaotajate palve esitamiseks Teedeministrile nende tasunormide suurendamiseks komandeerimise puhul ning neile vaheraha maksmiseks, mis nad on vähem saanud arvates 1. aprillist 1932. a. Kesk-

ühing saatis mainitud palve edasi Teedeministrile, toetades palvet.

3. Ülemaalse Raudtee Jaamaametnike kutseühingu juhatusel saabus Keskühingusse palve tagavaraametnikele raudteekorteri andmise ja korteriraha maksmise asjus. Keskühing esitas nimetatud palve Teedeministrile, paludes seda rahuldada.

4. Keskühingul on praegu käsil samade astumine rongi- ja veduriteenijate töötundide arvu vähendamiseks 204. tunni niis. Selle küsimuse üle läbirääkimistele Raudteevalitsuse Direktoriga saadetakse delegatsioon Keskühingu, rongiteenijate, vedurijuhtide ja veduriteenijate kutseühingute esindajaist.

5. Ülemaalse Raudtee Jaamaametnike kutseühingu algatusel on samme astutud jaamakorraldajate palgade reguleerimiseks, arvesse võttes nende teenijate tööseloomu ja vastutusrikkust rongide liikumise julgeoleku juhtimisel. Sellekohaseid märgukirjad on esitatud teede- ja majanduseministrile.

6. Käesoleva aasta üleriikline raudteelaste X. kongress on otsustatud pidada 28., 29. ja 30. aprillil s. a. Esimesel kongressi päeval korraldatakse pidulik aktus Keskühingu kümneaastase tegevuse puhul.

Ameti nimetus	Praeguse palk Kr.	Kavatsetud palk Kr.
Jaamaateenija	65	70
Vanem jaamaateenija	70	75
Tehnilise liikumise ametnik	65	70
Vanem tehnilise liikumise ametnik	70	75
Jaamakorraldaja V kl.	70	75
IV	70	80
III	75	90
Noorem tagavaraametik	75	90
Jaamakorraldaja II kl.	80	100
Vanem tagavaraametik	80	100
Jaamakorraldaja I kl.	90	110
Jaama vanem korrald.	110	120
Jaamaülema abi väljaspool klassi	120	130

Esitatud kavatsetud palgadest oleks mõeldavad Vabariigi Valitsuse poolt määratavad vähendamise protsendid.

Jaamaülemate palgad (võrdluse ulatuses):

	Kr.
Jaamaülem V kl.	80
IV	100
III	110
II	120
I	140
I	155
väljaspool klassi	185

Neil asjaoludel ja toodud ulatuses palub esitatud kava rahuldamist

Ülemaaline Raudtee Jaamaametnikkude kutseühing.

Jõgeval, 21. veebr. 1933. a.

Keskühing saatis märgukirja edasi h-ra Teedeministrile, Raudteevalitsuse kaudu, järgmise pealkirjaga:

„Käesolevat Teile esitades toetame Ülemaalse Raudtee Jaamaametnikkude kutseühingu palvet. Lisame juure, et 1927. a. uute palganormide väljatöötamise puhul mitmesuguste ebasoodsate asjaolude tõttu nooremate jaamaametnikkude palgad määrati äärmiselt madalad. Selle tagajärjel on tähendatud ametnikkude palgade parandamise küsimus kogu aeg päevakorras seisnud, kuid kahjuks tänini lahendamata. Seda arvesse võttes palume, h-ra Minister, Teie kaasabi selleks, et käesolevas tähendatud palganormid nooremate jaamaametnikkude kohta maksmapandaks.“

Ülemaal. Raudtee Jaamaametnikkude K/ühingu märgukiri palgade asjus.

Ülemaaline Raudtee Jaamaametnikkude kutseühing esitas Keskühingule allpooltoodud märgukirja. Silmas pidades märgukirjas ülestõstetud küsimuse tähtsust, toome märgukirja täielikult ära. See kõlab järgmiselt:

„Ülemaalse Raudtee Jaamaametnikkude Kutseühingu juhatus peab austavaks kohuseks korduvalt teatada, et tema liikmed, välja minnes riiklikust seisukohast, on alati valmis olnud nendele osaks saanud majanduslisi raskusi kandma, rahuldudes, et see õigluse põhimõttel ja kõikide kodanikkude vahel kandejõu kohaselt sünnib.“

1932. a. eelarve tasakaalustamiseks on Vabariigi Valitsus tarvilikuks leidnud kärpida riigiteenijate palku ja vanaduse-tasu.

Ühenduses üldise palgade kärpimisega vähendati ka ebanormaalselt väheseid palku jaamakorraldajatel, tagavaraametnikkudel ja teistel rongide liikumist juhtivate ametnikkudel, kusjuures pole saadud arvestada nende alalise ööteenistuse, kutse ning töö erilise vastutusega kaasainemiste julgeoleku suhtes.

Raudteelaste kongress, kus esitatud olid kõik ametiliigid, aprillis 1931. a. aksepteeris jaamakorraldajate ülearu madalaid palku järgmise resolutsiooni vastuvõtmisega:

„Kuna jaamakorraldajate töö ja ametialaline vastutus võrreldes jaamaülematega täiesti ühesugune, öötunde arvesse võttes isegi raskem, pole jaamakorraldajad praegu maksmas oleva palgaredeli jousseastumisest peale sellega rahuldatud olnud.“

Nende tööd, võrreldes jaamaülematega, on alahinnatud põhjendamatult allasurutud palgade näol.

Arvestades praegusel majandusliselt kitsal ajal riigikassa raske olukorraga, asuvad jaamakorraldajad palgaolude tõstmise tööd ja vastutust tasakaalustavate saavutuste suhtes äraootavale seisukohale, kaitstes kõigi seaduslike abinõudega maksmasolevate palgade ja soodustuste määra.“

Ligi kaks aastat tagasi vastuvõetud ja nüüd siin äratoodud resolutsiooni ülesanne olgu — aidata selgitada kõigilt teistelt aladelt raudteelaste suhtumist jaamakorraldajate madalale tasule nende vastutusrikka töö juures ööaja tundidel valvel olles rongide liikumise julgeolekut juhtides.

Silmas pidades, et Vabariigi Valitsusel käesoleval ajal on riigiteenijate palgade kindlaksmääramine 1933. aasta peale, palub ülemaaline Raudtee Jaamaametnikkude kutseühing arvestada sellega, et tema liikmetel R. T. nr. 27 — 1927. a. maksmapandud palgade kindlaksmääramisel ei olnud võimalust kaasa rääkida ja oma seisukohti, ühenduses tööseloomuga, esile tuua.

Et palga taset vastavalt töö vastutusrikkusele, öötundidel, oleks võimalik õiglaselt võtta, peab ülemaaline Raudtee Jaamaametnikkude Kutseühing tarvilikuks allpool ära tuua kava, missugune palgade vahekorraldaja jaamaülemate ja teiste rongide liikumise julgeolekut juhtivate ametnikkude suhtes alates 1927. a. peale oleks õiglane olnud ja palub praegusel palgade korraldamisel sellega arvestada.

Eeltoodust välja minnes peab ülemaaline Raudtee Jaamaametnikkude kutseühing vajaliseks:

1. Tõsta, peale jaamaülemate, kõikide rongide liikumise julgeolekut juhtivate ametnikkude palka vähemalt ühe astme võrra ja seab üles järgmise kava:

Kaks tähtsat määrust.

Riigi Teatajas nr. 11 — 31. I. 33. a. on kuulutatud välja järgmised määrused:

Riigiraudteede tööliste palgade määrase muudatus.

Riigiraudteede tööliste palgade määrase (RT 36 — 1930 ja RT 35 — 1931) §§ 9 ja 10 muudetakse ja pannakse maksma järgmises redaktsioonis:

§ 9. Välis- ja ehitustöölistele määratakse palk tööpäeva eest § 8 p.p. 1 ja 2 ette nähtud palgade ülem- ja alamäärade piires. Hiljaksjäämise või töölt puudumise korral makstakse tasu vastavalt tööle oldud ajale.

§ 10. Tööpäevaks loetakse välis- ja ehitustöödel 8 tundi ööpäeva kohta, laupäeviti 7 tundi. Suurel laupäeval, suvis- ja jõululaupäeval ja jõululaupäeval ning vana aasta viimasel päeval kestab tööaeg kuni kella 12.

Töö alguse aja määramine ja lõuna-
vaheaja pidamine sünnib vastavalt raud-
teevalitsuse korraldustele.

Riigivanem K. Päts.

Teedeminister L. Johanson.

Riigisekretär K. Terras.

Raudteeteenijate tööaja ja puhkeaja mää- ruse muudatus.

Alus: Vene seaduste ja korralduste
kogu (VSKK) 1917. a. väljaanne nr. 252,
1804, jagu I p. 7 ja Tööstusettevõtete
nädala puhkepäevade seaduse § 5 (RT 4
— 1926).

Raudteeteenijate tööaja ja puhkeaja
määruse (RT 10 — 1931, RT 19 — 1932)
§ 5 muudetakse ja pannakse maksma järg-
mises redaktsioonis:

§ 5. Vahetusliikudel teenijatel, kes
teenivad kohtadel, kus teenistus nõuab
ööpäeva kestel alalist tööloleku, on ühe-
kordne tööloleku ülemäär 16 tundi. Neile
teenijaile võimaldatakse kuu jooksul
4×24-tunniline puhkus.

Tallinnas, 24. jaanuaril 1933.

Teedeminister L. Johanson.

Hariduse- ja

sotsiaalminister H. Kukke.

□

Eelpooltoodud määruste maksmapane-
misega remonditööised saavad tagasi 47-
tunnilise töönädala. Laupäeviti tehtakse
tööd 7 tundi, kuid tasu maksetakse 8-tun-
nilise tööpäeva eest. Suurel laupäeval,
suviste pühade laupäeval, jõululaupäeval
ning vana aasta viimasel päeval makse-
takse tasu samuti 8-tunnilise tööpäeva
eest, kuigi töö kestab neil päevil ainult
kella 12-ni. See kord oli maksev Vaba-
riigi algusest kuni 1. maini 1930. a., mil-
lal O. Strandmanni valitsuse poolt ära
muudeti ja palk määrati tunniviisi. Sel
puhul tekkis äge võitlus töö- ja palgatingi-
muste halvendamise vastu, mis nüüd vii-
maks võiduga on lõppenud tänu sotsia-
listlikkude teedeministritele Oinas'ele ja
Johanson'ile.

Ka 4×24-tunnilise puhkuse määruse
maksmapanemisega peaks kaduma eba-
ühtlus ja kõikumine puhkuse võimaldami-
ses vahetusliikudele teenijatele.

Ostarve pühitseb abinõud.

Igal ajal öeldakse oma piir olevat,
kuid sellel alatusel, kuidas rahvast üles
ässitatakse ametnike vastu, ei näi mingit
piiri olevat. Vähe veel sellest, et ajakir-
janduse, ässituskoosolekute jne. kaudu
püütakse täiskasvanuile selgeks teha, et
ametnikud üleliigsed logardid, parasiidid
on, kes midagi head ei tee, küll aga iga-
sugu tasusid-soodustusi nõuavad; ei, ka
arvustusvõimetute laste süütutesse hin-
gedesse püütakse maast-madalast seda-
sama mürki valada.

Ja valajaks pole muidugi jälle keegi
muu, kui riigiteenijate „truu sõbra“
„Päevalehe“ väljaandja Tallinna Eesti
Kirjastus-Ühisus. Selle k/ü väljaandel
ilmuva ajakirja „Laste Rõõmu“, mis näh-
tavasti määratud algkoolialistele mudi-
lastele, moodunud aasta 12-das numbris
jutustatakse jõuluvana saamatust sula-
sest (kuidas võibki üks sulane muud olla

kui saamatu!), kes kuidagi jõulukinkidest
lahti ei saa. Käib küll siin ja seal, kuid
ikka on mõni takistus ees. Edasi laseme
juba „Laste Rõõmu“ ennast jutustada:
Kõmpis jälle edasi. Astub kuhugi kant-
seleisse. Ametnik magab laua taga. Too-
mas (sulane) mõtleb: „Selle äratan ja
annan kingi.“ Aga laua kohal kiri: „Pa-
lutakse mitte asjata tülitada.“ „Ei ma
seda meest tohi äratada. Äkki on ka kin-
kide andmine asjatu tülitamine. Kukub
viimaks mind veel söimama.“ Juure on
lisatud ka vastav joonistus.

Öeldagu nüüd, kas pole mudilasele,
kes selle soperdise läbi on lugenud, selge,
et ametnik kantsleis ainult magab ja iga
tülitaja läbi söimab! Ja kui palju peab
enne aega kuluma, kuni talle selgeks
saab, et asi siiski nii pole. Paljudele aga
võibki see selgus saamata jääda.

Kõige kurvem selle loo juures on aga
veel see, et nimetatud ajakirja toimetaj-
ajana on märgitud I. Oro ja M. Nurmik,
kes meie teades mõlemad õpetajad! Peab
vist küll kõrgem kasvatusteadus olema,

mis käseb lastele klassis kodanikuteaduse
tunnis selgitada riigi ja tema organite
tähtsust ning ülesandeid, äratada lastes
usaldust ja austust riigi ja tema võimu
teostajate vastu, samal ajal aga välja
anda ja laste hulgas levitada ajakirja,
mis seda kõike maha porisse kisub. Oleks
huvitav teada, kuidas vaatab hariduse- ja
sotsiaalministeerium niisugusele „kasva-
tusteadusele“ ja tema levitajatele, sest
tellimisi selle ajakirja peale võtvat vastu
pea kõik algkoolide juhatajad, nagu see
tiitellehele märgitud.

Lõpuks tahaksime ka teada, kuidas
reageerib sellele Eesti Õpetajate Liit, et
õpetajad üldse niisuguseid ajakirju toi-
metada julgevad ja teiseks, kuidas see tema
arvates kooskõlas on üleriikliku palgatee-
nijate aktsioontoimkonna otsusega „Päe-
valehe“ ja tema väljaandja — Tallinna
Eesti Kirjastus-Ühisuse — kõigi saaduste
ja ettevõtete boikoteerimiseks, kui õpetaj-
jad toimetavad viimase väljaandel ilmuvaid
ässitusajakirju ja neid koolides veel levi-
tavat? Lastevanem.

Ärgu naljatatagu tõsiste asjadega.

Möödunud aasta lõpul kodanikke iga-
suguste maksude ja kärpimistega õnnis-
tades, püüdis vabariigi valitsus rahvast
rahustada sellega, et lubas tarvitusele
võtta kõik abinõud elukalliduse alandami-
seks ning nõutas selleks riigikogult en-
dale ka erakorralised volitused. Varsti
selle järgi ametisse seatud hindadekomis-
sar õhutas rahvas veel suuremaid lootusi,
töötades hoolt kanda selle eest, et me
peagi hoopis „ilusama elumaksumuse“
saame. Samasugusest optimistlikust mee-
leolust on saadetud olnud ka teised hin-
dadekomissari seletused ajakirjandusele.
Kahjuks ei märka aga maksudega koor-
matud ja kärbitud palkadega kodanik
seni veel midagi tootatud elumaksumuse
alanemisest. Või arvab hindadekomissari,
et see elumaksumust tunduvalt alandab,
kui mõnelt väheminevalt või lattu seisma-
jäänud saapapaarilt hinda on alandatud
5—7% võrra, mis parimal juhul annab
kodanikule aastas paar krooni kokku-
hoidu? Või teeb ehk tema arvates seda
mõne riidesordi hinda alandamine mõne
sendi võrra meetrilt, kuigi välismaadel
samasugused saapad ja riidesordid va-
valt üks kolmandik kuni pool maksavad
sellest mis meil? Arvatavasti ei tohiks
hindadekomissarile ometi teadmata olla,
et ka parimal juhul sel teel saavutatud
kodaniku kulude vähenemine aastas on
kaetud mõne kilo või hinna tõusuga! Ja
üldse see võihinna tõus. Hindadekomis-
sar ei näi selles midagi iseäralikku mär-
kavat, kui võihind sisemaal korraga
40—50% tõuseb, kuigi see samal ajal
maailmaturul ainult väikest kõikumist
üks-alla näitab. Või on see valitsuse ja
hindadekomissari arvates päris loomulik,
kui tarvitajalt võetakse esmalt maksu
väljaveetava või pealt preemiade maks-
miseks ja siis temale seesama või ka sise-
turul pool kallimaks aetakse? Aga kuhu
on jäänud lubatud üüride alandamine?
Või arvab valitsus ühes hindadekomissa-
riga, et seegi loomulik on, kui Tallinnas
üürid on 130—140% enne-maailmasõja-
aegseist, palgad aga kaugelt allpool sel-
leaeset tasapinda, kuigi ka enne maail-
masõda üürid Tallinnas normaalsed polnud,
vaid ebaloomulikult kõrged? Majaomanikud
olevat kogunud andmeid, mis näitavat,
et üürid viimase 4 kuu jooksul 10% võrra

olevat alanenud. Kahjuks pole ajakirjan-
duse andmeist näha, missuguseilt korte-
reilt see langus on olnud. Et üürid suu-
remailt kortereilt on langenud, seda teame
ilma igauguse statistikatagi. Kuid pal-
gateenijad-töölised sellest kasu ei saa.
Väiksemailt kortereilt aga pea mingit
langust märgata pole. Nii võib arvata,
et keskmise languseprotsendi tõeliseks
põhjustajaks on just suuremad korterid.
Aga kuigi ka tõeliselt üürid üldiselt olek-
sid langenud 10% võrra, siis ei ole seegi
ometi küllaldane. Et vähemalt enne-maa-
ilmasõjaaegsele tasapinnale jõuda, peak-
sid nad vähemalt 30—40% langema, rää-
kimata praeguste palkadele kohandami-
sest, mis veelgi suuremat alandamist
nõuaks.

Kuid miskipärast asi ei nihku ega
nihku paigast. Ikka vaid kogutakse and-
meid ja antakse jutuaajamisi ajakirjandu-
sele, just nagu see kodanikku rahuldada
suudaks! Kui palkade kärpimise puhul
valitsusele ette heideti, et ta end terro-
riseerida laskvat ja küsimust otsustada ei
julgevat, siis meie ei taha omapoolt sam-
masuguse etteheittega vastata, kuid meil
on täieline õigus nõuda, et asi ükskord
ometigi ära otsustataks. Muidu võib meis
paratamata arvamine tekkida, et meiega
ainult halba nalja on tehtud, lubades elu-
maksumust kohandada meie langenud tu-
ludele. Seda enam, et niisugust muljet
aitavad süvendada ka mõned hoopis oma-
pärased väljendused, mis siin ja seal kos-
tavad mõduandvaid isikult ja mitte vii-
mases järjekorras hindadekomissarilt. Nii
olevat viimane keskerakonna vaidlusõhtul
avameelselt seletanud, et meil elukalliduse
alandamise küsimust ekslikult üheks täht-
samaist peetavat. Hoopis tähtsam olevat
eramajanduse — tööstuse, kaubanduse ja
põllumajanduse abistamine. Kuigi palga-
teenijaile olevat võetud „mitu nahka“, ole-
vat seal ikkagi midagi järel, millest elada.
Mis peab siis nüüd palgateenija-tööline
arvama? Valitsus kärbib palku ja lubab
elukallidust alandada, paneb selleks hin-
dadekomissarigi ametisse, kuid viimane
seletab, et elukalliduse alandamine polegi
tähtis! Eks kipu ju siis tahes-tahtmata
esile arvamine, et rahvaga halba nalja
heidetakse.

Halvad eeskujud on külgehakkavad.

„Päevalehe“ järjekorralised vassingud.

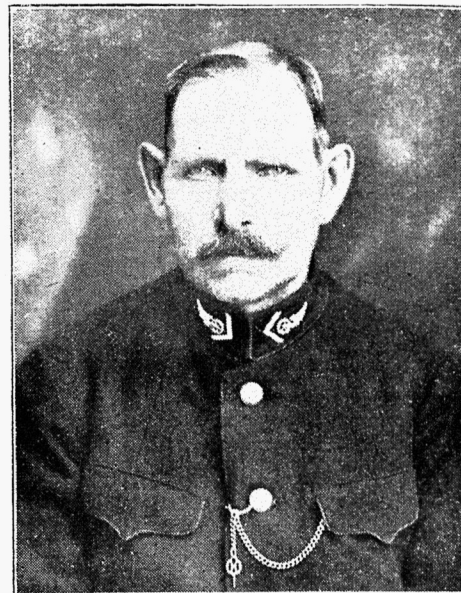
Riigiteenijail saamata jäänud sendid ei anna „Päevalehele“ hingerahu. Vähe-malt kord iga kuus peab ta riigiteenijaid oma erilise tähelepanu ja poolehoiuga õnnestama. Eriliseks pailapseks selle juures on talle palgavõitluse aktsioontoimikond, kes talle kord on kõikvõimas kole-tis, kelle ees värisevad ministrid ja valit-sus, siis jälle tasane talleke, kellest mi-dagi kuulda ega näha pole peale mõne ähvarduse, ostud seisma panna, kui palku peaks kärbitama, nüüd jälle midagi sot-sialistliku erakonna ülemkomitee sarnast, kes vastutama peab selle eest, mis sot-sialistlik erakond ja tema häälekandja ku-nagi teinud või mitte teinud ja ikka nii edasi nii kuidas just järjekordne vassimis-tarvidus nõuab. Seekordseks vassimise aluseks on valitud kaks „Rahva Sõna“ aval-datud kirjutist riigiteenistusküsimuste koh-ta. Esimeses neist avaldati lapsikult absurd-seid mõtteid kõrgemate ja alamate riigitee-nijate palkade nivelleerimise tarvidusest, nende ülesandeist, võimetest jne. See kir-jutus näitas veelgi kord üldtuntud tõe, et halvad eeskujud kergesti külgehakkavad on — „Päevalehe“ ja tema suurvaimu L. K. loorberid ei näi mõnele teiselegi ra-hu andvat.

„Päevaleht“ on nüüd huvitatud, mis-gused järeldused on teinud sellest kir-jutisest „see õnnetu aktsioontoimikond“. Tema kuulmist mööda olevat ta selle heaks kiitnud. „Päevaleht“ võib üsna rahul olla, — nii hull see asi veel ei ole. Aktsioontoimikonna otsus selle kirjutise kohta on sama hukkamõistev, kui „Päe-valehe“ või ükskõik kust mujaltki tule-vate sellesisuliste kirjutiste kohta. Ja õn-netu ei tunne aktsioontoimikond end selle juures sugugi — kuulub ju kahjuks tema

ülesannetesse ka sellise „mustatöö“ te-gemine.

„Päevalehele“ teeb muidugi südame-valu, miks aktsioontoimikond „Rahva Sõna“ temaga ühte patta ei heitnud ja ka boikoti alla ei pannud. Õnneks polnud aktsioontoimik. seda tarvis. „R. S.“ va-litsevad nähtavasti siiski teised vaated aja-kirjanduse ülesandeile, kui „Päevalehe“ juures. Nagu „Päevaleht“ ise kirjutab, avaldas „Rahva Sõna“ mõni päev hiljem uue kirjutise, milles ta eelmises kirjutises toodud mõtted ümber lükkab, neid mitte omaks ei tunnista. Kuigi riigiteenijad ei saa alla kirjutada kõigile viimaseski kir-jutises toodud mõtteile, siis ometigi ei anna nad ka alust mingisuguste surveabi-nõude tarvitusele võtmiseks, sest ei riigi-teenijad, ei aktsioontoimikond ei taha kel-lelegi ära keelata oma enese vaateid riigi-teenistusküsimusis. Kuid millele nad ilmtingimata vastu astuvad, need on tõi-asjade moonutamised, demagoogiline vale ja häbematuheni jõhker toon, nagu need „Päevalehe“ kirjutistes valitsevad.

Palgategenijate palgavõitluse aktsioo-toimikond pole ühegi erakonna „lõa otsas“ ja ei satu sinna nii kaua, kui temast osa võtavad riigiteenijate kutseorganisatsioo-nid. Sellepärast võib „Päevaleht“ rahu-likult jätkata oma insinuatsoone, millega aktsioontoimikond püütakse vastutavaks teha sotsialistliku erakonna sammude eest palkade vähendamise küsimuses, — see ei eksita ühtki riigiteenijat. Ja mis puu-tub järeldustesse, mis riigiteenijad sellest sotsialistide palgapoliitikast tegema peak-sid, siis saavad nad ka sellega hakkama ise ilma „Päevalehe“ kaasabit. Sest see tu-letab meile vägise meele koolialjal õpitud tarkusesõna — услужливый дурак опаснее врага.

Pärnu rongiteenijad mälestavad kurvas leinas kauaaegset kaasteenijat Mikkel Ütti, kes lahkus surma läbi 8. jaan. s. a.

Kadunu on sündinud Karula vallas Viljandimaal 1871. aastal perepojana. Kodukohast siirdus noores eas Pärnu, kus sai koha politseiteenistuses, teenides seal 9 aastat. 1907. aastal astus Ütt raudtee-teenistusse Mõisakiila veojaoskonda rongi-õlitajana. Sellelt kohalt läks aasta pärast üle Mõisakiila reservi vanemaks konduk-toriks, kus teenis lugupidamist väärides kuni 1930. aastani ja peale selle samal ametkohal Pärnus kuni surmani.

Raudteevalitsus annetas temale 25-aus-tase ausa ja kuldvärse teenistuse eest diplomii 14. sept. 1932. a.

Kadunu oli alati truu oma teenistusele ja lahke kaasteenijatele haiguse peale vaatamata, mis teda rõhus juba teenistuses olles ja mille üle lootis võitu ja tervene-mist. Väsimatu ja tubli töömehed sundis süiski viimaks parandamatu haiguse tee-nistusest eemale jääma ja tema määrati pensionile 1. jaan. 1933. a. Üürrike, kuid vaevarikas oli temale ka see aeg ja juba 11. jaan. leinajad kaasteenijad kandsid tema põrmu igavesse rahupaika.

Puhka rahus hea inimene, aus ja tubli töömees. Kaasteenijad.

Üks mõistlik otsus.

(I. T. F.) Vaatamata Ameerika raud-tee edaspidise 20% palgavähendamise läbiviimise kavatsusele, selatas New-Yorgi sõidupaatide seltsi esimees, et tema ette-võte ei tee kaasa seda rünnakut perso-naali töötajatele. Ta ütles muuseas: „Meie teenijail lasub suur vastutus pub-liku ja nende perekondade suhtes ja see-tõttu meie ei usu, et see oleks meie või publiku huvides vähendada praegu palku sel ehk teisel kujul.“

Ametiühingute mõju.

(J. T. F.) Kolmes Ameerika raudtee-seltsis, kelle personaal ei olnud organiseeritud, vähendati remonttöölise päevatasu (10. tunnilise tööpäeva juures) kuni 1 dollarini. Nad töötavad halvemais töötin-gimisis, mis olid viimase 30 aasta jooksul. Organiseeritud tööliste palgad seevastu jäid endisteks.

In memoriam.

lootusi ja töötahet pidi lahkuma jääda-valt.

Karl Rutov oli võitleja, mees parimas elueas, alles 32 aastat vana. Leidub harva inimest, kes nii sõbralik ja lahke, kui oli seda kadunu.

K. Rutov oli küll alles algaja kutse-ühingulises liikumises, kuid vaatamata sellele, suutis ta oma sõbralikkusega kutseühingulise liikumise kasuks paljugi korda saata. Ta oli mees omal kohal, oli mees, kes omi seisukohti oskas kaitssta ja sealt ei taganenud. Ja just sarnaseid tegelasi vajabki kutseühinguline liikumine. Karl Rutovist oleks võrsunud üks tugevamaid ja tüsedamaid kutseühingu tege-lasi.

Karl Rutoviga on E. R. Veduriteenijate kutseühing, kus kadunu töötas juhatuse sekretärina, kaotanud tubli ja energilise tegelase, kelle peale kutseühingu juhatuse pani suuri lootusi. Kuid surma kiilm käsi tõmbas sellele ootamatult kriipsu peale.

Kadunut jäi leinama lesk, vend, tige-mad sugulased, sõbrad ja arvurikas veduriteenijate pere Tallinnast, Valgast, Tapalt ja Sondast.

Kadunu maise jäänuste sängitamisele maamulda, Rahumäe kalmistule 16. veebr. oli kogunenud arvurikas saatjaskond.

Kadunule pühendati kaasteenijate poolt sooje järelehuudeid.

Olgu Sulle Rahumäe sõmeriiv kerge kanda!

Ootamata tuli meile teade, et 13. veebr. kell 1 öösel lahkus meie keskelt Karl Ru-tov. Äkilise surma põhjuseks oli südame-kramp.

Teade oli rabav. Kuidagi ei võinud us-kuda, et mees täis elurõõmu, paremaid